

BOSHLANG'ICH SINFLARDA MILLIY VA UMUMINSONIY QADRYATLARNI O'QUVCHILAR ONGIGA SINGDIRISHNING MUHIM MASALALARI

Abduxalilova Hilola Alijon qizi

*Namangan viloyati Kosonsoy tumani maktabgacha va maktab ta'limi bo'limiga
qarashli 29-sonli maktabi boshlang'ich sinf o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Ushbu maqola boshlang'ich sinf o'quvchilari ongida milliy qadriyatlarni singdirish usullariga bag'ishlanib, bu yerda quyidagi usullar berilgan. Boshlang'ich ta'limda innovatsion rivojlanish bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan. Kalit so'zlar: milliy qadriyat, milliylik, asrab-avashlash, boshlang'ich sinf darsliklari, o'qish kitobi, yangicha usullar, iqtiboslar.*

Kalit so'zlar: *milliy, qadriyatlar, taklif, tavsiyalar, tarbiya, yosh avlod*

KIRISH

Mustaqil yurtimiz milliy tiklanishdan milliy yuksalish sari qadam qo'ydi. Har bir davlatning rivojlanishi uchun oldiga qo'ygan maqsadiga, albatta, yosh avlodiga bergan mukammal bilimi, milliy tarbiyasi bilan erishadi. Muhtaram Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev o'z ma'ruzalarida: "Yurtimizdagi har qaysi inson, har qaysi oilaning eng ezgu orzu-maqсадlari, hayotiy manfaatları, avvalambor uning farzandları timsolida namoyon bo'ladi, ro'yobga chiqadi", deya yosh avlod tarbiyasiga bo'lgan betakror fikrlarini bildirganlar. Boshlang'ich sinfda asosiy masalalardan biri o'quvchilarning og'zaki savodxonligini o'stirish va nutqini ravon qilish hisoblanadi. Bu ko'nikma bilimni talab qiladi, chunki har qanday ko'nikma bilimsiz shakllanmaydi. Bilim va ko'nikmaga aylanmagan bo'lishi mumkin. Yozish ko'nikmasini hosil qilish uchun boshqa faoliyat turlari, ya'ni yozish jarayonida partada to'g'ri o'tirish, ruchkani barmoqlar orasida tutish, daftarni qiyalikda qo'yish kabilar ham o'rgatiladi.

Boshlang'ich ta'lim o'zuvchining shakllanishi, rivojlanishi uchbun muhim davr hisoblanadi. Bu davrda bolaga berilgan bilim va ko'nikmalarni tizimli ravishda olib borish bevosita yangi talablar asosida yaratilayotgan darsliklarga ham borib taqaladi. Umumta'lim maktablari boshlang'ich sinflarning darsliklarida berilgan mavzular o'quvchilarda milliy tarbiyaning shakllanishiga katta ta'sir ko'rsatadi.

O'quvchilarining milliy tarbiyasida uning muomala odobi, tarbiya qoidalariga rioya qilishi hamda boshqalarga nisbatan munosabatlarining barcha ko'rinishlarida namoyon bo'ladi. Maktabda milliy tarbiyani shakllantirish jarayonida boshlang'ich o'quvchilarining axloqiy sifatleri tarkib topadi va ilk axloqiy sifatlar shakllantiriladi. Jumladan, odamiylik, jonkuyarlik, mehribonlik, g'oyaviy sodiqlik, kechirimlilik, to'g'rilik, mehnatsevarlik, andishalilik, yaxshi, mehr-oqibatlilik, muomala. Shu sifatleri boshlang'ich sinf o'quvchilarida shakllantirishda turli xil usul va vositalarni ishlab chiqib, ta'lim tarbiya

jarayoni samaradorligini oshirish, unga mos ishlanmalar yaratish, milliy tarbiyalashda bolalarning yoshini hisobga olgan holda didaktik materiallar tanlash, boshlang'ich sinf o'quvchilariga mos holda pedagogik va psixologik ta'sii ko'rsatish usullarini tanlash bugungi kunning dolzarb vazifalaridan hisoblanadi. Barkamol shaxsni tarbiyalashda zamonaviy innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish, milliy urf-odat va an'analarimiz, boy ma'naviy merosimizga yo'g'rilgan o'zbekona milliy tarbiyamizni kelajak avlod ongiga singdirib borish ustuvor ahamiyat kasb etdi. Shu narsa ahamiyatliki, milliy tarbiya xususiyati tarbiyada rag'batlantirishning ustuvor bo'lishini taqozo etadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini milliy tarbiyalash metodikasida uch masala -tushuntirish, rag'batlantirish muhim o'rin tutadi. Bularga amal qilmasdan kutilgan samaraga erishib bo'lmaydi.

Intellectual yoshlarning bilim olish sifatini oshirishga keng imkon beradi. Ta'lim sifati - bu "ta'lim oluvchi-ta'lim bemo'vchi" darajasida muntazam ravishda, ta'lim oluvchilarning real imkoniyatlari darajasidan kelib chiqib yo'lga qo'yish, ya'ni yaqin

rivojlanish zonasini nazarda tutishni anglatadi.

Shunga ko'ra, bugungi kunda ta'lim muassasalarida ta'lim oluvchilarning qiziqishlari yo'nalishlarini aniqlash, tashxis ishlarini tizimli tashkil etish, ta'lim-tarbiya jarayonida o'quvchilarning o'zlashtirish xususiyatlariga asoslanish alohida ahamiyat kasb etadi. Hozirgi paytda pedagog va psixologlarning diqqat markazini o'quv predmetlarining nazariy asoslari va ularning tuzilishi bilan bir qatorda o'quvchilar faoliyati, unga dahldor psixologik va pedagogik qonuniyatlar hamda o'quv faoliyatini samarali boshqarish omillari ham band etib turibdi. O'quvchilarning bilish faolligini oshirish, ularni o'qishga qiziqitirish va ularning fanlarga qiziqishini oshirish dolzarb muammodir. Yosh avlodga ta'lim-tarbiyani vijdonan yondashgan holda berish muhim masaladir. Hadislarda: "Beshikdan to qabrgacha ilm izla", deyilishida juda katta hikmat bor. Ilm bobidagi izlanish esa insonni ma'naviy-axloqiy

kamolot sari yetaklaydi. Shuning uchun ham xalq ta'limi oldidagi eng katta muammo o'quvchilarning o'quv-biluv faoliyatiga kelib taqalishi bejiz emas.

XULOSA

Xulosa qilib aytish mumkinki, kichik maktab yoshidagi o'quvchilarni milliy tarbiyalash jarayoniga yangicha yondashuv metodologik samaradorlikni taqozo etadi. Biz esa milliy ruhda tarbiya berishning bugungi davr talabiga xos bo'lgan shakllarini kichik maktab yoshidagi o'quvchilarimiz ongiga singdirib borishimiz zarur. Eng muhimi yurtimiz kelajagini mustahkamlash uchun kichik maktab yoshidagi o'quvchilarni milliy ruhda tarbiyalash orqali ularda milliy tafakkur, milliy ong, milliy mafkura, o'zligimizga bo'lgan hurmat, milliylikimizning bugungi ko'rinishlarini saqlash va davom ettirish kabi ko'plab jarayonlarni amalga oshiramiz. Maktabda milliy tarbiyaning tub mohiyatini yetkazib berish hamda bunyodkor g'oyatoga undovchi milliy mafkuramizni rivojlantirish biz pedagog kadrlarning asosiy vazifamiz deb hisoblaymiz. Zero, o'zlashtirishning pastligi o'qituvchilarni hamisha qiynaydigan dolzarb masalalardan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Milliy istiqlol g'oyasi va ma'naviyat asoslari darsligi-8 sinf, Toshkent “Ma'naviyat” nashriyoti, 2015-yil, 69-70-bet;
2. O'zbekiston Respublikasi birinchi Prezidenti I.A.Karimov “Yuksak ma'naviyat-yengilmas kuch” Toshkent “Ma'naviyat” nashriyoti, 2008-yil, 35-bet;
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev madaniyat markazivakillari bilan o'tkazgan uchrashuvda so'zlagan nutqi. 25.01.2017 Toshkent.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev –“ yoshlar tarbiyasi –eng muhim masalalardan” nomi ostida o'tkazilgan tadbirdagi nutqidan. 2017.16.06, Toshkent.